

TOTAL BODY SCAN

Ineens is daar een tumor

Kirsten ten Thije uit Borne kwam er bij toeval achter dat ze een hersentumor heeft. Van haar nieuwe werkgever Prescan kreeg ze als kennismaking een medisch onderzoek aangeboden. Bij het woord ‘ongeneeslijk’ legt ze zich niet zomaar neer.

door Dewi Gigengack

‘Zo, dus jij hebt wat in je hoofd?’

De toon was gezet. Daar zitten ze - de 34-jarige Kirsten, in het midden haar man Job en daarnaast haar vader Herman - tegenover de Enschedese neurochirurg. De spreekkamer met witte, kale muren voelt net zo kil aan als de woorden die net zijn uitgesproken. Ruim een maand weet Kirsten van de tumor in haar hersenen. Maar op deze koude, grijze januariochtend komt het echt aan. Opereren is geen optie, zegt de arts. Daarvoor moet ze eerst een epileptische aanval krijgen, of uitvalsverschijnselen. Kirsten kijkt de arts aan. ‘Zou het kunnen dat ie er altijd heeft gezeten en dat ik er tachtig mee kan worden?’ ‘Jij wordt geen tachtig. Je mag hopen dat je nog vijf goede jaren hebt.’ Dit is het dan, denkt Kirsten. Dus nou ga ik dood.

Begin november 2014 was er nog niets aan de hand met Kirsten ten Thije uit Borne. Getrouwd met oud-profvoetballer Job, moeder van twee dochters van 5 en 3 jaar, net begonnen aan een nieuwe carrière: een leidinggevende functie.

Voor die baan als manager bij Prescan, een bedrijf voor preventief medisch onderzoek, was Kirsten onverwachts gevraagd. Een toevalligheid die van levensbelang zou blijken.

Witte wolk

Als verantwoordelijke voor de klantbeleving, was het logisch dat Kirsten een ‘rondje Prescan’ zou doen. Amper een maand in dienst is ze als ze op vrijdag 28 november naar de kliniek in Baarn rijdt. Leuk, een middag onder haar Nederlandse collega’s. Zelf komt ze vooral in de klinieken in Duitsland.

De hele riedel komt aan bod. Bloed, lon-

gen, hart: alles is goed. Aan het einde van de middag loopt Kirsten het kantoor van haar begeleider in voor de uitslag van de MRI-scan. Het is een haar bekende kamer, met de donkerbruine relaxfauteuils en een flatscreen aan de muur. Op het scherm verschijnt de radioloog in Duitsland. ‘Kirsten, ik vind het zo erg dat ik jou dit moet zeggen. Er zit iets in je hoofd.’

Kalm is ze, als ze in de auto terug naar huis zit. Kirsten denkt aan de borrel met collega’s van de avond daarvoor. ‘Jullie zijn ook een stelletje slimmerds’, had ze geprapt tegen haar directeuren, ‘mij nog in mijn proeftijd door de scan laten gaan. Als daar een dikke tumor uitkomt, kun je me nog ontslaan!’

“Het zit potverdorie in je hooft, als dat het niet meer doet, ben je nergens meer”

Kirsten ten Thije

Nee, wat er in haar hoofd zit, ze gelooft niet dat dat een tumor is. Maar de scan had laten zien wat ze niet wilde zien: een witte wolk in haar hersenen. Kirsten heeft kanker.

‘Dit is het plan’

‘En waarom ga je preventief door een scan?’ De zoektocht naar de beste behandeling stuit bij artsen elke keer op deze vraag. Kirsten wil zich niet verdiepen. Ze wil een oplossing. Moet ik geopereerd worden, moet ik bestraald worden, krijg ik chemo? Job, Kirsten, iedereen: ze zitten alléén nog maar op het internet. Ook haar directeuren denken mee. En Hannover dan? Of Amerika? Ze spreekt met lotgenoten, weet niet wat ze moet. Ze heeft een arts nodig die zegt: ‘Dit is het plan en het wordt een succes, punt.’

Die arts is neurochirurg Pierre Robe van het universitair medisch centrum Utrecht. Eruit met Kirstens tumor, vindt hij, zo snel mogelijk. Ze is in goede conditie en heeft geen klachten: de ideale kandidaat. Kirsten beslist dat opereren is wat ze wil. Dat moet ‘wakker’: door Kirsten testjes te laten doen tijdens de operatie, kan de arts zien welk weefsel hij moet weghalen.

Het kan misgaan. Haar tumor zit bij het spraak- en bewegingscentrum. Als Robe verkeerd snijdt, wordt Kirsten een kasplant. Dat wil ze haar dochters niet aandoen, zegt ze voor de operatie tegen haar huisarts. Dat kan niet waar zijn, dat ze nu al zonder hun moeder moeten.

Kirsten was zelf 31 toen haar moeder stierf. Het was zomer 2012, haar ouders hadden net hun eigen zaak verkocht, ze zouden gaan genieten, eindelijk die reis naar Zuid-Afrika maken. Maar Gerdy bleek maagkanker te hebben, het was overal uitgezaaid. Tien weken later was ze overleden, nog maar 58 jaar oud.

De operatie

Op 10 februari wordt Kirsten opgenomen in Utrecht. Er worden stukken van haar lange blonde haar afgeschooren, ze krijgt plakkers op haar hoofd waarmee ze door de MRI-scan gaat. Die nacht slaapt Kirsten slecht. Een keer op haar vierpersoonskamer snurkt een heel bos om, en ze ziet op tegen alle spuiten van de volgende dag. ‘s Ochtends wordt ze klaargemaakt bij de anesthesist. Overal krijgt ze infusen, ook met insuline - sinds haar 21e is Kirsten diabeet.

In de OK wordt ze op haar rechterzij gelegd. Haar hoofd wordt vastgezet met pinnen. Er wordt een groene tent over haar heen gebouwd. Kirsten ziet alleen de neuropsycholoog, die met haar de oefeningen gaat doen. Maar Kirsten hoort alles. Een boorgeluid net als bij de tandarts als ze haar schedel doorboren. Artsen die tegen elkaar fluisteren. Instrumenten die worden verplaatst.

Uren ligt Kirsten in dezelfde houding. Ze is moe, maar ze moet doorgaan zodat Robe zoveel mogelijk tumorweefsel kan weghalen. Soms tintelt haar been of kan ze niks meer zeggen - en teken dat Robe bij functioneel weefsel zit. ‘Spreek je een andere taal?’, vraagt Robe. In het Engels gaan ze verder. Zo kan hij nog preciezer werken. ‘Ik spreek ook Turks’, zegt Kirsten. ‘Wát zeg je?’, hoort ze aan de andere kant van het groene doek. Ze begint te lachen. ‘Grapje.’

Om kwart over vijf’s middags is Kirstens operatie klaar. Er hangt een telefoon in de OK, waarmee de arts Job belt. ‘Het is goed gegaan.’ Robe geeft de hoorn aan Kirsten. Euforisch voelt ze zich. Ze is er nog en kan nog praten. Haar vader, die naast Job in de ziekenhuisgang staat, grijpt zich vast aan een kopieerapparaat en begint hard te huilen.

Niet zitten wachten

Vijf dagen na de operatie mag Kirsten naar huis. Herstellen gaat langzaam. Soms kan ze niet op woorden komen, dan noemt ze een banaan een batterij. ‘Kom eens op met die foto’s’, vraagt ze als ze voor controle bij Pierre Robe is. Op Kirstens verzoek zijn er foto’s gemaakt van haar operatie. Op de eerste beelden ziet ze haar hoofd met haar hersenen erin, intact. ‘Dat is de tumor’, wijst Robe aan. Die is 3 bij 4 centime-

ter en ziet eruit als hersenweefsel, maar iets lichter van kleur. Op de volgende foto is de tumor eruit en zijn Kirstens hersenen ingezakt als een plumpudding. Mooie beelden, vindt Kirsten. ‘Ik heb mijn eigen hersenen gezien, hoe cool is dat!’ Robe heeft zo’n 90 procent van het gewel weggehaald. Nu moet Kirsten elke drie maanden onder de scan. Zodra de tumor gaat groeien, krijgt ze chemo

en bestraling. Genezing bestaat niet. Nóg niet. Kirsten en haar omgeving halen geld op voor de stichting STOP Hersentumoren, die onderzoek naar behandeling financiert. Dat ze daarvoor de publiciteit moet zoeken, vindt ze moeilijk. Ze wil niet ‘die zielige jonge moeder’ zijn. ‘Maar dat is hypocriet’, zegt ze. ‘Ik ga voor die genezing, en ik ga niet zitten wachten tot iemand anders een doorbraak creëert.’

Vechten tegen de ziekte zelf kan niet, meent Kirsten. ‘Kanker overkomt je. Je hebt niks te strijden. Als er iemand strijdbaar was, was het mijn moeder wel.’ Dus strijdt ze voor het geld. ‘Het kan toch niet waar zijn dat we zeggen, we gooien er chemo en bestraling tegen aan en kijk maar hoe lang je nog hebt? Het zit potverdorie in je hooft, als dat het niet meer doet, ben je nergens meer.’

Voorlopig geen preventieve scans in Nederland

HENGLO - In Nederland mogen voorlopig nog geen preventieve scans worden gemaakt als daarvoor geen medische indicatie bestaat. De Gezondheidsraad adviseerde in maart minister Schippers van Volksgezondheid om zeer terughoudend met dit soort algemene gezondheidschecks om te gaan. Schippers vindt dat de raad in het advies nog niet al haar vragen heeft beantwoord en wacht op extra informatie. Haar advies aan de Tweede Kamer kan daardoor nog enige tijd duren.

De rechtvaardigheid en solidariteit van ons zorgsysteem kunnen volgens de Gezondheidsraad onder druk komen te staan als *total body scans* in Nederland gemeengoed worden. Wie de scans of een dure aanvullende ziektenkostenverzekering hiervoor niet kan betalen, kan wel de dupe worden van langere wachtlijsten en stijgende zorgkosten door dit soort screenings.

Landelijk marktleider in bodyscans is het Hengelse bedrijf Prescan. Het bedrijf laat de daadwerkelijke gezondheidstesten nog in het buitenland laten uitvoeren omdat het in Nederland niet mag. Prescan ijvert al jaren om scans ook in Nederland toe te staan, onder strenge voorwaarden en toezicht. ‘We hebben de minister vorige week nog weer in een brief ons standpunt toegelicht’, zegt directeur Eddy van Heel, ‘De gezondheidszorg groeit steeds meer naar een model waarbij de patiënt zelf de zorg om zich heen organiseert en keuzes maakt. Bij dat zelfbeschikkingsrecht hoort het in Nederland niet mag. Prescan ijvert al jaren om scans ook in Nederland toe te staan, onder strenge voorwaarden en toezicht. ‘We hebben de minister vorige week nog weer in een brief ons standpunt toegelicht’, zegt directeur Eddy van Heel, ‘De gezondheidszorg groeit steeds meer naar een model waarbij de patiënt zelf de zorg om zich heen organiseert en keuzes maakt. Bij dat zelfbeschikkingsrecht hoort het in Nederland niet mag. Prescan ijvert al jaren om scans ook in Nederland toe te staan, onder strenge voorwaarden en toezicht.’

Minister Schippers had om advies gevraagd, omdat ze de opkomst van preventieve screenings als gegeven beschouwt. ‘Ik zet vooral in op zelfbeschikking: een goed geïnformeerde burger die kan kiezen voor screening van kwaliteit’, zo schreef de minister zomer 2012 in haar adviesaanvraag aan de Gezondheidsraad.

Het adviesorgaan is negatief, maar gooit in zijn rapport de deur niet helemaal dicht. Het wil een nationale screeningscommissie laten beslissen of een bedrijf als Prescan een vergunning krijgt om in Nederland klanten door een MRI, PET-scan of ander apparaat te laten halen zonder doorverwijzing op grond van klachten of ernstige vermoedens. De raad vindt dat de *total body scans* ‘vooral nadelen’ hebben. De risico’s voor de individuele klant zouden zijn: grote kans op vervolgonderzoek, meer ongerustheid, het vinden van aandoeningen waarvan doktoren niet weten wat ze ermee aan moeten en onterechte geruststelling wanneer een diagnose fout is of er toch iets over het hoofd wordt gezien.

Prescan laat momenteel TNO onderzoeken wat de feitelijke cijfers van doorverwijzing zijn bij Prescan-klanten. Ook wordt gevraagd of klanten geruster, dan wel ongeruster zijn geworden van de onderzoeken.

Scan voor personeel

Kirsten ten Thije is niet de enige medewerker van Prescan die voor een bodyscan koos. Het bedrijf biedt die mogelijkheid aan al zijn (107) personeelsleden aan. ‘Het blijft ieders vrije keus’, zegt directeur Eddy van Heel. Veel medewerkers hebben inmiddels van de mogelijkheid gebruik gemaakt.

■ Een gratis body scan, waarom niet? Voor Kirsten ten Thije (34) was het een leuk uitje op kosten van de baas. Tot ze een hersentumor bleek te hebben. ‘Dat kan niet waar zijn, dat mijn dochters nu al zonder hun moeder moeten.’ foto Emiel Muijderman